

Eikelmuis © Hendrik Moeremans

Koelen in de wei kijken naar mij © Hendrik Moeremans

De herfst kleurt Haspengouw tussen heuvel en hoogstam

Geen betere plek om de Indian Summer te beleven dan in Haspengouw, tussen de rijpende appels en peren van glooiende hoogstamboomgaarden. De streek rond Grootloon trakteert haar bezoekers op een fascinerende geschiedenis, maar ze heeft nog meer in petto: oogstrelende vergezichten, beboste heuveltoppen en boomgaarden vol verborgen leven.

Tekst: Hendrik Moeremans

Zuid-Limburg is altijd al een strijdtoneel geweest: de Romeinse legioenen beten hier hun tanden stuk op de weerspannige Oude Belgen,

de Graven van Loon voerden hier oorlog tegen hun rivalen en in tussentijd leverde de lokale bevolking haar eigen stille strijd om akkers te bewerken en boomgaarden te verzorgen.

Het idyllische landschap rond het Sint-Servaeskerkje van Grootloon is een schetstekening van die woelige geschiedenis. Als je over de 2000 jaar oude Romeinse heirbaan loopt, dan volg je

Naar buiten

^^ Geelgors © Wim Dirckx ^ Vergezicht © Hendrik Moeremans

exact de grens tussen droog en nat Haspengouw, tussen panoramische akkerlanden en glooiende boomgaarden. De noordzijde ademt romantiek: hoge fruitbomen of hoogstammen staan er in eeuwenoude perkjes die keurig omzoomd zijn met meidoornhagen.

STRIJD OM DE HOOGSTAMMEN

De vruchtbare bodem van de streek is naast een zegen ook een vloek geweest. In de jaren zeventig veranderde intensieve landbouw het landschap ingrijpend: de typische hoogstammen werden op grote schaal vervangen door laagstammen. Die brengen meer fruit op en zijn eenvoudiger te plukken, maar ze zijn een stuk minder aantrekkelijk voor de bijzondere bewoners van zo'n hoogstam-

boomgaard. Bovendien bracht de intensieve fruitteelt ook pesticiden, herbiciden en verontreinigd oppervlaktewater naar de streek.

Maar nu is de natuur aan zet. Dankzij de ruilverkaveling van de Vlaamse Landmaatschappij werd het versnipperde gebied rond Grootloon omgetoverd tot een 60 hectare groot wandelparadijs. De landbouwgronden, het natuurgebied en de Bollenberg worden samen beheerd door Natuurpunt, ANB, de provincie Limburg, de Nationale Boomgaardenstichting en de landbouwers.

“Landbouwers gebruiken geen pesticiden meer, we herstellen oude hoogstammen en op voormalige laagstamboomgaarden planten we nu jonge

hoogstammen”, legt Eric Decock van Natuurpunt Borgloon uit, die samen met zijn team instaat voor het beheer van de natuurgebieden in de regio.

“Nog geen tien jaar geleden brulden hier motoren op een motorcrossterrein”, vertelt Eric, terwijl hij de helling aan de voet van de Sint-Servaeskerk aanwijst. Nu is het tussen de hoogstammen muisstil. Letterlijk dan, want eikelmuisen bewonen nestkastjes die vlak onder de kruinen hangen. Het gaat om een van de laatste populaties in Limburg. Moeilijk is het niet om te zien of zo'n kastje bewoond is. Eikelmuisen hebben de gewoonte hun huisje tot de nok te vullen met mos. Wanneer Eric een kastje openmaakt, komt de vriendelijke bewoner even piepen.

“Hoe ouder de hoogstamboomgaard, hoe interessanter voor de natuur”, leert Eric me. Zo zijn de holtes van knoestige hoogstammen een ideaal broedoord voor steenuilen. Ook de grauwe vliegenvanger, de zomertortel, de grasmus en de geelgors kan je hier tussen de kruinen horen.

Achtergelaten stapeltjes snoeihout zijn dan weer uitgelezen plekjes voor wezels, hermelijnen en bunzings. En als de ondergroei iets wilder is, scharrelen ook egels hun kost bijeen in de boomgaard. Van zodra het fruit van de bomen valt krijgen ze het gezelschap van dassen, die hun burchten in de helling van de Bollenberg gebouwd hebben.

GEËMANCIPEERDE PADDEN SCHUILEN NAAST DE KERK

Waar nodig helpen Eric en zijn team de natuur een handje. Zo leggen ze samen met de landbouwers her en der kruidenrijke wildakkers aan. Op die plekken schieten rapunzelklokjes, gulden sleutelbloem en kleine bevernel uit de grond. In de zomer vormen ze een paradijs voor vlinders en wilde bijen, in de winter helpen de oliehoudende zaden en het graan de geelgorzen aan voedsel.

Tegen de buitenmuur van het kerkje van Grootloon liggen stenen opgestapeld naast een poel. “Speciaal voor de vroedmeesterpad”, verklaart Eric. Vroedmeesterpadvrouwjes zou je gerust “geëmancipeerd” kunnen noemen. Een maand lang draagt het mannetje haar eitjes op zijn rug, als een echte vroedman dus.

KUNST, NATUURLIJK

Ben je van plan om de streek te voet te verkennen? Hou er dan rekening mee dat de vallei van de kalklanden bij de Motbeek drassig kan zijn. Voorzie stevig, waterdicht schoeisel. Alle wandelingen vertrekken vanaf de achterkant van het stadhuis van Borgloon en leiden je dan via eeuwenoude stadssteegjes en veldwegen naar de historische boomgaarden. Over de tweeduidzende jaar oude Romeinse Weg, die Tongeren met Boulogne-sur-Mer verbindt, klim je naar de Bollenberg. De inspanningen worden beloofd: je wordt er getraakteerd op een vijfsterrenpanorama.

Een merkwaardige attractie onderweg zijn de kunstwerken van PIT, een project van provincie Limburg en kunstencentrum Z33. Het opvallendst is de open kerk. Als je in de richting van Borgloon wandelt, past de echte kerk precies in het geraamte van het kunstwerk.

Ontdek de herfstkleuren ...van Haspengouw

Wil jij ook van de Indian Summer genieten? Wandelen in een glooiend herfstlandschap? Haspengouw heeft genoeg te bieden voor meerdere dagen natuur.

Kasteelhoeve de Tornaco is een gerestaureerde hoeve met heel veel charme. Het is de plaats bij uitstek om heerlijk tot rust te komen, om te genieten van de stilte en het pure van de natuur. Ideaal om even te ontsnappen aan het veel te drukke levensritme. De hoeve is gelegen in het midden van ‘de Greenspot wandelingen’ van Borgloon en omstreken.”

Meer info en reservaties:

www.detornaco.be

Romeinse Kassei 5, 3840 Borgloon,

012-67 26 00, 0472-56 28 68